

Sociálne zabezpečenie pacienta s myelómom

JUDr. Katarína Fedorová

DIALOG
sila do života

Obsah

Práceschopnosť	4
Invalidita	7
Ťažké zdravotné postihnutie	12
Hmotná núdza	19
Choroba a zamestnanie	22
Právne predpisy	27

Odborný garant:

MUDr. Zdenka Štefániková
predseda Slovenskej myelómovej spoločnosti

Sociálne zabezpečenie pacienta s myelómom

Choroba, akou je mnohopočetný myelóm, so sebou okrem mnohých zdravotných ťažkostí prináša aj pracovné, finančné a sociálne znevýhodnenia. Cieľom tejto informačnej brožúry je poskytnúť pacientom s mnohopočetným myelómom a príbuznými onkologickými ochoreniami základnú orientáciu v práve sociálneho zabezpečenia a oboznámiť ich s účinnými právnymi nástrojmi na riešenie najčastejších sociálnych situácií – práceschopnosti, invalidity, ťažkého zdravotného postihnutia a hmotnej núdze, v ktorých sa pre svoju diagnózu môžu ocitnúť. Má tak pacientovi pomôcť získať prehľad o svojich právach v oblasti sociálneho zabezpečenia a návod, ako a kde si môže tieto práva uplatniť.

Svojím obsahom táto príručka nadväzuje na Sociálno-právnu poradňu pre pacientov s mnohopočetným myelómom, ktorá je súčasťou projektu DIALOG Slovenskej myelómovej spoločnosti. Sociálno-právna poradňa je dostupná na stránke www.mydialog.sk.

Obmedzený rozsah príručky na strane jednej a šírka problematiky sociálneho zabezpečenia na strane druhej žiaľ neumožňujú postihnúť všetky variácie životných okolností, s ktorými môžete zápasiť v rámci popisovaných sociálnych situácií. Sústredili sme sa preto na najtypickejšie problémy, ktorých riešenia sa snažíme podať čo najzrozumiteľnejším spôsobom – aj za cenu určitého zjednodušenia. Pri používaní brožúrky berte tiež prosím do úvahy, že právny poriadok Slovenskej republiky, najmä v oblasti sociálneho zabezpečenia, podlieha pomerne častým legislatívnym zmenám. Môže sa preto stať, že niektoré informácie nebudú po čase pravdivé. O legislatívnych zmenách oproti stavu opísanému v tejto príručke Vás budeme informovať na patientských stretnutiach a v rámci našej internetovej Sociálno-právnej poradne.

JUDr. Katarína Fedorová

Práceschopnosť

O práceschopnosti hovoríme vtedy, ak v dôsledku Vašej choroby a liečebných procesov, ktoré musíte absolvovať, nemôžete chodiť do práce. O práceschopnosti a dĺžke jej trvania rozhoduje Váš ošetrojúci lekár. Nároky, ktoré Vám pri práceschopnosti vzniknú, sa líšia podľa Vášho sociálneho postavenia – teda v závislosti od toho, či ste zamestnanec, osoba v ochrannnej lehote, samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO) alebo dobrovoľne sociálne postavená osoba. Pre výpočet výšky dávky, ktorú budete počas práceschopnosti poberať, je však vždy potrebné určiť tzv. vymeriavací základ – teda sumu, z ktorej sa dávka vypočíta a tzv. rozhodujúce obdobie – t.j. obdobie, z ktorého zoberieme vymeriavací základ.

Zamestnanec má počas dočasnej pracovnej neschopnosti nárok na náhradu príjmu a nemocenské. Náhradu príjmu platí zamestnancovi zamestnávateľ – za prvé tri dni trvania PN vo výške 25% z vymeriavacieho základu zamestnanca, za štvrtý až desiaty deň vo výške 55% z vymeriavacieho základu zamestnanca. Od jedenásteho dňa trvania PN má zamestnanec nárok na nemocenské, ktoré mu vypláca Sociálna poisťovňa. Výška nemocenského je 55% z vymeriavacieho základu. Vymeriavací základ zamestnanca je jeho hrubá mzda. Ak zamestnanec u súčasného zamestnávateľa pracoval v predchádzajúcom kalendárnom roku aspoň 90 dní, jeho nemocenské sa vypočíta z hrubej mzdy, ktorú mal u súčasného zamestnávateľa v predchádzajúcom roku. Ak zamestnanec u súčasného zamestnávateľa nepracoval v predchádzajúcom kalendárnom roku aspoň 90 dní (teda sa zamestnal koncom predchádzajúceho roka alebo až v tom roku, kedy sa stal práceschopným), jeho nemocenské sa vypočíta z hrubej mzdy, ktorú mal u iných svojich zamestnávateľov v predchádzajúcom roku.

Obdobie práceschopnosti zamestnanca je tzv. ochrannou dobou, čo znamená, že *práceschopnému zamestnancovi môže dať zamestnávateľ výpoveď iba výnimočne*, a to iba v prípade, ak sa zamestnávateľ ruší alebo ak zamestnanec závažne porušil pracovnú disciplínu.

Samostatne zárobkovo činná osoba má nárok na nemocenské vo výške 25% z vymeriavacieho základu za prvý až tretí deň trvania PN a 55% z vymeriavacieho základu od štvrtého dňa PN. Vymeriavacím základom SZČO je príjem, z ktorého platila poisťné do Sociálnej poisťovne.

Dobrovoľne sociálne poistená osoba, t.j. osoba, ktorá sa sama rozhodla sa poistiť v Sociálnej poisťovni, má nárok na nemocenské za podmienky, že bola poistená aspoň 270 dní v posledných dvoch rokoch pred vznikom dočasnej pracovnej neschopnosti. Výška nemocenského je 25% z vymeriavacieho základu za prvý až tretí deň trvania PN a 55% z vymeriavacieho základu od štvrtého dňa PN. Vymeriavacím základom dobrovoľne poistenej osoby je čiastka, ktorú si sama určila ako základ pre platenie poisťného – od 393 € (minimálny vymeriavací základ) po 3930 € (maximálny vymeriavací základ).

Osoba v ochrannej lehote je človek, ktorému nemocenské poistenie zaniklo (napríklad skončil jeho pracovný pomer) a po zániku tohto poistenia v určitej lehote – ochrannej lehote – ochorel alebo utrpel úraz a stal sa dočasne práceschopným. Ochranná lehota je spravidla 7 dní po zániku nemocenského poistenia; v prípade tehotnej ženy je ochranná lehota osem mesiacov. Znamená to, že osoba, ktorá sa stane práceschopnou do 7 dní od zániku poistenia (skončenia pracovného pomeru), má nárok na nemocenskú dávku. Výška nemocenského je 25% z vymeriavacieho základu za prvý až tretí deň trvania PN a 55% z vymeriavacieho základu od štvrtého dňa PN. **Nemocenské sa vypláca mesačne pozadu, spravidla okolo 20. dňa mesiaca.**

Ak dočasná pracovná neschopnosť pokračuje aj nasledujúci mesiac, ošetrojúci lekár Vám vystaví tlačivo Preukaz o trvaní dočasnej pracovnej neschopnosti (tzv. lístok na peniaze), ktorý je potrebné po jeho podpísaní predložiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. Bez tohto dokladu Vám Sociálna poisťovňa nevyplatí nemocenské za príslušný mesiac (v praxi sa viac osvedčilo zaniest tlačivo do Sociálnej poisťovne osobne a neposlať ho poštou). *Nemocenské sa vypláca najviac 52 týždňov od vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti.* Znamená to, že práceschopnosť môže trvať aj viac ako 52 týždňov, avšak už bez vyplácania nemocenského. Po uplynutí 52 týždňov dôjde k prerušeniu nemocenského a dôchodkového poistenia. Na to, aby ste opätovne získali nárok na vyplácanie nemocenského, by ste opäť museli byť nemocensky poistený (ako zamestnanec, SZČO alebo dobrovoľne nemocensky poistená osoba).

Počas dočasnej pracovnej neschopnosti je nevyhnutné, aby ste dodržiavali liečebný režim určený ošetrojúcim lekárom, pretože v opačnom prípade Vám môže Sociálna poisťovňa prestať vyplácať nemocenské (respektíve Vám zamestnávateľ môže prestať vyplácať náhradu príjmu za prvých desať dní PN). Počas trvania PN ste povinný zdržiavať sa na adrese uvedenej v žiadosti o nemocenské (t.j. na adrese uvedenej na tlačive Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti).

Dodržiavanie liečebného režimu kontroluje zamestnanec Sociálnej poisťovne. Kontrola môže byť vykonaná kedykoľvek od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti, a to aj mimo pracovného času a cez víkend. Kontrolu, či sa dočasne práceneschopný zamestnanec zdržiava na mieste určenom počas dočasnej pracovnej neschopnosti, má právo vykonávať aj zamestnávateľ. Zamestnávateľ môže kontrolu vykonať počas celej doby trvania pracovnej neschopnosti svojho zamestnanca.

Okrem kontroly dodržiavania liečebného režimu kontroluje Sociálna poisťovňa aj odôvodnenosť práceneschopnosti a jej trvania. Túto kontrolu vykonáva posudkový lekár Sociálnej poisťovne u Vášho ošetrojúceho lekára. Posudkový lekár môže Vášmu lekárovi nariadiť, aby Vás predvolal na kontrolu v jeho prítomnosti. O ukončení pracovnej neschopnosti rozhoduje Váš ošetrojúci lekár. Posudkový lekár Sociálnej poisťovne môže Vášmu lekárovi odporučiť, aby PN ukončil, nie je však oprávnený ju ukončiť namiesto neho.

Ukončenie práceneschopnosti ste povinný oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne do troch kalendárnych dní, najjednoduchšie zaslaním IV. dielu tlačiva Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti. Ak ste zamestnaný a Vaša práceneschopnosť trvala menej ako desať dní, odovzdáte toto tlačivo Vášmu zamestnávateľovi. Akúkoľvek inú zmenu údajov, ktorú ste uviedli v Žiadosti o nemocenské (napríklad zmenu Vašej adresy) ste počas trvania práceneschopnosti povinný oznámiť Sociálnej poisťovni do ôsmich kalendárnych dní.

Ak dočasná pracovná neschopnosť a nepriaznivý zdravotný stav trvajú dlhodobo, t.j. trvajú alebo je pravdepodobné, že budú trvať dlhšie ako jeden rok, môžete požiadať o priznanie invalidného dôchodku – aj skôr ako uplynie 52 týždňov pracovnej neschopnosti, počas ktorých máte nárok na nemocenské. *V prípade, ak nespĺňate podmienky na priznanie invalidného dôchodku a nie ste schopný vykonávať svoju doterajšiu prácu*, môžete požiadať zamestnávateľa o preradenie na inú prácu alebo môžete požiadať Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o priznanie dávky v hmotnej núdzi.

Invalidita

Občan je invalidný, ak má pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti pracovať o viac ako 40% v porovnaní so zdravým človekom. Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je stav, ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkuje posudkový lekár pobočky Sociálnej poisťovne na základe lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie, pričom miera poklesu v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu. Tú možno potom navýšiť najviac o 10 percent, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí, ktorými človek trpí, ovplyvňuje pokles schopnosti pracovať.

Pri myelóme sa miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť odlišuje podľa závažnosti ochorenia – ak má pacient myelóm s miernymi prejavmi, v remisii bez výraznejších ťažkostí, bez celkových symptómov, bez hematologickej liečby, bez známkov progresie, miera poklesu je 10–20%, pri myelóme so stredne ťažkými klinickými a laboratórnymi prejavmi, so zníženou výkonnosťou organizmu je miera poklesu 25–35% a pri myelóme s ťažkými prejavmi, anémiou pod 10g/dl hemoglobínu, typickými bolesťami, osteolýzou, poruchou funkcie obličiek a zníženou výkonnosťou organizmu je miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 70–80%. Úplný prehľad poklesu pracovnej schopnosti pri ochoreniach krvi a krvotvorných orgánov sa nachádza v Prílohe č.4 k zákonu č. 461/3003 Z.z. o sociálnom poistení a na stránke www.mydialog.sk.

Invalidný dôchodok má ľudom, ktorí z dôvodu invalidity stratili čiastočne alebo úplne schopnosť pracovať, sčasti nahradiť ich príjem pred vznikom invalidity. Na to, aby mal človek nárok na invalidný dôchodok, musí spĺňať tri podmienky: byť invalidným, získať potrebný počet rokov dôchodkového poistenia, a ku dňu vzniku invalidity nespĺňať podmienky nároku na starobný alebo predčasný starobný dôchodok. To, či osoba získala

potrebný počet rokov dôchodkového poistenia závisí od jej veku. Počet rokov obdobia dôchodkového poistenia potrebný na vznik nároku na invalidný dôchodok, je:

- menej ako jeden rok, ak ide o osobu do 20 rokov,
- najmenej jeden rok, ak ide o osobu vo veku nad 20 rokov do 24 rokov,
- najmenej dva roky, ak ide o osobu vo veku nad 24 rokov do 28 rokov veku,
- najmenej päť rokov, ak ide o osobu vo veku nad 28 rokov do 34 rokov veku,
- najmenej osem rokov, ak ide o osobu vo veku nad 34 rokov do 40 rokov veku,
- najmenej desať rokov, ak ide o osobu vo veku nad 40 rokov do 45 rokov veku,
- najmenej 15 rokov, ak ide o osobu vo veku nad 45 rokov veku.

Podmienku počtu rokov nemusí splniť človek, ktorý sa stal invalidným pre pracovný úraz alebo chorobu z povolania, a ktorý sa stal invalidným v čase, kedy bol nezaopatreným dieťaťom, t.j. najneskôr do dovŕšenia 26 rokov veku, ak sústavne študoval alebo študovať nemohol pre svoj zlý zdravotný stav. Do potrebného obdobia dôchodkového poistenia sa okrem času, kedy človek pracoval, *započítava aj obdobie, kedy za neho poistné platil štát* – a to počas trvania rodičovskej dovolenky, poberania opatrovateľského príspevku a príspevku na osobnú asistenciu.

Výška invalidného dôchodku sa vypočíta podľa vzorca:

$POMB \times ODP \times ADH$ – ak miera poklesu schopnosti je viac ako 70%

POMB je priemerný osobný mzdový bod, teda priemer Vašich osobných mzdových bodov za obdobie, kedy ste boli dôchodkovo poistený. Osobný mzdový bod za určitý rok vypočítame tak, že Váš hrubý príjem (vymeriavací základ) v tomto roku vydělíme ročnou priemernou mzdou v národnom hospodárstve. Ak teda Váš príjem v určitom roku bol na úrovni priemernej mzdy, osobný mzdový bod v danom roku bude 1, ak ste zarábali polovicu priemernej mzdy, osobný mzdový bod bude 0,5. Výška priemernej mzdy je každý rok iná – v roku 2012 bola 786 € mesačne.

ODP je súčet obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok (napríklad 13 rokov).

ADH je aktuálna dôchodková hodnota ku dňu vzniku nároku na výplatu dôchodku. Aktuálna dôchodková hodnota je každý rok iná, v roku 2013 je 10,0098 €.

Ak schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť poklesla o viac ako 40 %, ale menej ako 70 %, suma invalidného dôchodku sa určí ako:

$(POMB \times ODP \times ADH) \times \text{percentuálna miera poklesu}$

Žiadosť o invalidný dôchodok sa podáva v pobočke Sociálnej poisťovne podľa miesta bydliska. Žiadosť je veľmi komplikovaná. Do pobočky Sociálnej poisťovne preto nemusíte prísť s už vyplnenou žiadosťou. V pobočke Vám dajú tlačivo a pomôžu Vám ho vyplniť. K žiadosti o invalidný dôchodok sa prikladajú doklady, ktoré preukazujú splnenie podmienok na jeho priznanie, t.j. predovšetkým tlačivo Prehliadka Zisťovacia – kontrolná, vyplnená a potvrdená ošetrovateľom lekárom, doklad o vzdelaní, doklad o trvaní nezamestnanosti, ak ste boli nezamestnaný a doklad preukazujúci trvanie Vašich zamestnaní (predovšetkým evidenčné listy dôchodkového poistenia). Presnú informáciu o tom, aké konkrétne doklady máte predložiť, Vám poskytne príslušná pobočka Sociálnej poisťovne.

Od podania žiadosti máte právo kedykoľvek nazrieť do svojho spisu, robiť si z neho výpisy, odpisy, fotokópie. O invalidných dôchodkoch rozhoduje Ústredie Sociálnej poisťovne (teda nie pobočka). Sociálna poisťovňa je povinná o žiadosti rozhodnúť do 60 dní od podania žiadosti, v obzvlášť zložitých prípadoch do 120 dní. Ak sa domnievate, že rozhodnutie o invalidnom dôchodku nie je správne, máte právo do 30 dní od doručenia tohto rozhodnutia, podať proti nemu *opravný prostriedok*.

Opravný prostriedok sa podáva v Sociálnej poisťovni alebo na krajskom súde príslušnom podľa miesta Vášho bydliska, a to písomne alebo ústne do zápisnice. O podanom opravnom prostriedku rozhoduje krajský súd, ktorý buď potvrdí rozhodnutie Sociálnej poisťovne alebo vyhovie opravnému prostriedku a rozhodnutie Sociálnej poisťovne zruší a vráti je vec na nové konanie a rozhodnutie.

Trvanie invalidity sa preskúmava pri kontrolných lekárskech prehliadkach. Termín kontrolných lekárskech prehliadok určuje posudkový lekár Sociálnej poisťovne, spravidla tak, že pri prehliadke určí termín jej ďalšieho konania. Posudkový lekár sa však môže rozhodnúť ďalší termín neurčiť, a teda trvanie invalidity nepreskúmať v prípade, ak nie je predpoklad, že

by mohlo dôjsť k zmene zdravotného stavu (napríklad pri amputácii). Pre-skúmaníu svojho zdravotného stavu je poberateľ invalidného dôchodku povinný sa podrobiť, ak by tak neurobil, hrozí mu pokuta až do výšky 16 596,96 €.

Vzor opravného prostriedku proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne

Opravný prostriedok proti rozhodnutiu Ústredia Sociálnej poisťovne č. XX zo dňa XX, IDXX

Krajský súd v XX
adresa

Navrhovateľ:

meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, štátny občan SR (ďalej len „Žalobca“)

Správny orgán:

Sociálna poisťovňa, Ústredie, Ul. 29. augusta č. 8–10, 813 63 Bratislava

I.

Ústredie Sociálnej poisťovne ako orgán príslušný na rozhodovanie o dôchodkových dávkach podľa § 179 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) rozhodnutím č. XX zo dňa XX, IDXX, zamietlo žiadosť o priznanie invalidného dôchodku, ktorého priznania som sa domáhal žiadosťou zo dňa XX na základe splnenia podmienok, ktoré sú predpokladom pre vznik nároku na invalidný dôchodok pre priznanie invalidného dôchodku podľa § 70 a nasl. zákona o sociálnom poistení z dôvodu – *uviesť dôvody, pre ktoré Sociálna poisťovňa žiadosť zamietla* (napr. že neboli splnené predpoklady vyžadované pre priznanie invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou osobou o XX %, teda menej ako je predpokladaná hranica viac ako 40 %).

Dôkazy:

- *žiadosť o priznanie invalidného dôchodku zo dňa XX (kópia),*
- *rozhodnutie Ústredia Sociálnej poisťovne č. XX zo dňa XX, IDXX.*

II.

Podľa môjho názoru Ústredie Sociálnej poisťovne nesprávne vec právne posúdilo tým, že nedostatočne zistilo skutkový stav a nepoužilo správne ustanovenie § 71 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, pretože – *uviesť dôvody, pre ktoré si myslíte, že Sociálna poisťovňa rozhodla nesprávne* (napr. v čase relevantnom pre jeho posúdenie som trpel viacerými zásadnými zdravotnými problémami – popíšte akými).

Dôkazy:

- *Všetko, čo preukazuje Vaše tvrdenia – výsledky vyšetrení, lekárske posudky, prepúšťacie správy a pod.*

III.

Na základe uvedeného navrhujem, aby súd vydal tento

Rozsudek

Rozhodnutie Ústredia Sociálnej poisťovne č. XX IDXX zo dňa XX sa zrušuje a vec sa vracia Ústrediu Sociálnej poisťovne ako prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie.

V dňa

.....
podpis

Ťažké zdravotné postihnutie

Človek, ktorý je uznaný za invalidného, nemusí byť zároveň aj ťažko zdravotne postihnutý a naopak. Ťažké zdravotné postihnutie má vplyv na schopnosť viesť aktívny život, nemusí mať však nevyhnutne vplyv na schopnosť pracovať.

Predpokladom toho, aby bol človek uznaný za zdravotne ťažko postihnutého je, že jeho zdravotné postihnutie má mieru funkčnej poruchy najmenej 50 percent. Funkčná porucha je nedostatok telesných, zmyslových alebo duševných schopností, o ktorom je možné predpokladať, že bude trvať dlhšie ako 12 mesiacov.

Ako občan s ťažkým zdravotným postihnutím máte nárok na vydanie preukazu, s pomocou ktorého si potom uplatňujete práva na rôzne zľavy a úľavy. Žiadosť o vyhotovenie preukazu osoby s ŤZP sa podáva spolu s vyplneným tlačivom Lekársky nález na Oddelení posudkových činností Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta Vášho bydliska. *Žiadosť o vyhotovenie preukazu osoby s ťažkým zdravotným postihnutím* a tlačivo Lekársky nález Vám poskytnú na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Ak máte prístup k internetu, môžete si tlačivá stiahnuť aj na stránke www.mydialog.sk.

Spolu so žiadosťou o vydanie preukazu osoby s ŤZP môžete Úrad požiadať aj o vyhotovenie **parkovacieho preukazu**, ak ste pre svoju chorobu odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. *Žiadosť o vyhotovenie parkovacieho preukazu* Vám poskytnú na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny alebo si ho môžete stiahnuť aj na stránke www.mydialog.sk.

Ťažko zdravotne postihnutí môžu dostať niektorý zo štrnástich opakovateľných či jednorazových príspevkov, ktorými sú peňažný príspevok na osobnú asistenciu, peňažný príspevok na kúpu pomôcky, peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky, peňažný príspevok na úpravu pomôcky, peňažný príspevok na opravu pomôcky, peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia, peňažný príspevok na kúpu osobného

motorového vozidla, peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla, peňažný príspevok na prepravu, peňažný príspevok na úpravu bytu, peňažný príspevok na úpravu rodinného domu, peňažný príspevok na úpravu garáže, peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov, peňažný príspevok na opatrovanie.

Ak v dôsledku svojej choroby potrebujete pomoc inej osoby s vykonávaním niektorých úkonov, môže Vám byť poskytnutý peňažný príspevok na osobnú asistenciu alebo osoba, ktorá sa o Vás stará môže poberať príspevok na opatrovanie. Rozdiel medzi nimi je v tom, že osobný asistent má ťažko zdravotne postihnutému pomôcť začleniť sa do života – študovať, pracovať, cestovať, navštevovať kultúrne podujatia, zatiaľ čo úlohou opatrovateľa je starať sa o hygienu a sebaobsluhu ťažko zdravotne postihnutého a vykonávať v jeho domácnosti domáce práce.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu možno poskytnúť občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý podľa posudku nedokáže určité činnosti vykonávať sám. Osobný asistent pomáha ťažko zdravotne postihnutému vykonávať pracovné, vzdelávacie a voľnočasové aktivity v rozsahu najviac 10 hodín denne. Osobným asistentom môže byť aj člen rodiny ťažko zdravotne postihnutej osoby, ten však takúto prácu môže vykonávať maximálne v rozsahu 4 hodiny denne. Príspevok možno priznať *len do konca kalendárneho roka, v ktorom ťažko zdravotne postihnutý dovŕši 65 rokov veku*. Osobný asistent vykonáva svoju prácu na základe zmluvy, ktorú uzatvorí s ťažko zdravotne postihnutým. Výška príspevku za vykonávanie osobnej asistencie je 1,39% sumy životného minima je jednu dospelú osobu za hodinu práce asistenta. Sumy životného minima sa menia každý rok v júli (a teda sa mení aj výška príspevku za hodinu práce osobného asistenta), od 1. júla 2013 je životné minimum pre jednu dospelú osobu 198,09 €. Výška príspevku za vykonávanie osobnej asistencie predstavuje od 01.07.2013 sumu 2,76 € na hodinu. Príspevok na osobnú asistenciu vypláca Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ťažko zdravotne postihnutému, a ten ho následne vypláca osobnému asistentovi.

Peňažný príspevok na opatrovanie možno poskytnúť občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na opatrovanie, čo znamená že potrebuje pomoc so sebaobsluhou a starostlivosťou o domácnosť v rozsahu aspoň 8 hodín denne. Opatrovateľom môže byť iba rodinný príslušník ťažko zdravotne postihnutého alebo osoba, ktorá s ním býva v jednej domácnosti. *Žiadosť o príspevok na opatrovanie* nepodáva

ťažko zdravotne postihnutý, ale osoba, ktorá bude vykonávať opatrovanie, a tejto osobe sa príspevok aj vypláca. Výška príspevku za opatrovanie sa odvíja od výšky životného minima (a teda sa zvyšuje každý rok v júli) a predstavuje 111,32 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu pri opatrovaní jednej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (od 01. 07. 2013 je to 220,52 €) a 148,42 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu pri opatrovaní dvoch alebo viacerých fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (od 01. 07. 2013 je to 275,65 €). Opatrovateľ, ktorý je starobným alebo invalidným dôchodcom, nepoberá príspevok na opatrovanie v plnej výške, ale vo výške 46,38 % zo sumy životného minima pri opatrovaní jednej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (od 01. 07. 2013 je to 91,88 €) a vo výške 61,12 % sumy životného minima pri opatrovaní dvoch alebo viacerých fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (od 01. 07. 2013 je to 121,28 €). Peňažný príspevok na opatrovanie nemožno poskytnúť poberateľovi príspevku na osobnú asistenciu, ani osobe, ktorej sa poskytuje opatrovateľská služba viac ako osem hodín mesačne alebo je umiestnená v domove sociálnych služieb.

V prípade, ak v dôsledku svojej choroby nemôžete využívať hromadnú dopravu (napríklad nevládzete prísť na stanicu, máte ťažkosti nastúpiť či vystúpiť, počas cesty je Vám nevoľno), a ste teda odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, môže Vám byť poskytnutý príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, príspevok na kúpu pohonných hmôt alebo príspevok na prepravu.

Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla možno poskytnúť občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, *avšak len do konca kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 65 rokov veku.* Ďalšou podmienkou je, aby ťažko zdravotne postihnutý auto využíval najmenej 2x do týždňa na prepravu do zamestnania, do školského zariadenia alebo do zariadenia sociálnych služieb (teda nie na prepravu do zdravotníckeho zariadenia). Peňažný príspevok možno poskytnúť najviac vo výške 6 638,79 €, ak ide o vozidlo s automatickou prevodovkou, maximálna výška príspevku je 8 298,48 €. Príspevok sa neposkytuje na kúpu vozidla staršieho ako 5 rokov.

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla slúži na úhradu výdavkov na pohonné látky. Príspevok možno poskytnúť ťažko zdravotne postihnutému, ktorý je vlastníkom motorového vozidla

alebo ho svojim vozidlom prepravuje iná osoba, ktorá nemá oprávnenie na vykonávanie prepravy (nie je napríklad taxikárom). Maximálna výška príspevku je 16,70 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, *od 01. 07. 2013 je to 33,09 € mesačne.* Vozidlo, v ktorom sa poberateľ príspevku prepravuje okrem toho nemusí mať diaľničnú nálepku (to však platí iba pri preprave ťažko zdravotne postihnutého, v čase, keď vozidlo využíva iná osoba, musí si diaľničnú nálepku kúpiť).

Peňažný príspevok na prepravu možno poskytnúť občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, ak nie je vlastníkom motorového vozidla a neposkytuje sa mu príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla. Maximálna výška príspevku je 51,02 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, *od 01. 07. 2013 je to 101,07 € mesačne.* Preprava, ktorú si ťažko zdravotne postihnutý príspevkom financuje, je napríklad preprava taxíkom alebo vozidlom poskytnutým na prepravu ŽP občanov obcou alebo poskytovateľom sociálnych služieb.

Žiadosť o poskytnutie jedného alebo viacerých príspevkov na kompenzáciu sa podáva na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta bydliska žiadateľa. *Žiadosť o poskytnutie peňažného príspevku na kompenzáciu* Vám poskytnú na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny alebo si ho môžete stiahnuť aj na stránke www.mydialog.sk.

Konanie o žiadosti vo veciach ťažkého zdravotného postihnutia na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny má dve vzájomne prepojené časti – posudkovú časť a rozhodovaciu časť. Posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár pôsobiaci na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý bez prítomnosti žiadateľa preskúma lekárske nálezy doložené ku žiadosti. Ak lekár dospeje k záveru, že žiadateľ je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, sociálny pracovník Úradu potom za prítomnosti žiadateľa posúdi jeho celkovú sociálnu situáciu (rodinné pomery, osobnostné predpoklady a ďalšie faktory ovplyvňujúce integráciu do spoločnosti) a spíše posudkový záver. V ňom sociálny pracovník navrhne jednotlivé formy kompenzácie. Na základe takéhoto posudku vydá Úrad rozhodnutie. Proti každému rozhodnutiu Úradu je možné podať odvolanie do 15 dní odkedy žiadateľ rozhodnutie obdržal. Odvolanie sa podáva na Úrade, ktorý rozhodnutie vydal. O odvolaní rozhodne Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Rozhodnutie o odvolaní Vám musí byť doručené.

Vzor odvolania proti rozhodnutiu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny**Odvolanie proti rozhodnutiu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
č. XX zo dňa XX, IDXX**

Úrad práce, sociálnych
vecí a rodiny
v XX
adresa

**Vec: Odvolanie proti rozhodnutiu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny č. XX zo dňa
XX, IDXX**

Dolupodpísané meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, štátny občan SR, podávam týmto odvolanie protirozhodnutiu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny č. XX zo dňa XX, IDXX, ktoré mi bolo doručené dňa XXXX. Svoje odvolanie odôvodňujem nasledovným.

I.

Tu uvediete všetky dôvody, pre ktoré sa domnievate, že Úrad rozhodol nesprávne – napr. v čase relevantnom pre posúdenie ťažkého zdravotného postihnutia som trpel viacerými zásadnými zdravotnými problémami – popíšte akými.

Dôkazy:

- *Všetko, čo preukazuje Vaše tvrdenia – výsledky vyšetrení, lekárske posudky, prepúšťacie správy a pod.*

II.

Na základe uvedeného žiadam, aby Úrad práce sociálnych vecí a rodiny zrušil rozhodnutie č. XX zo dňa XX a nahradil ho rozhodnutím, ktorým mi prizná – tu uvediete, čo Vám má Úrad priznať, teda to, o čo ste žiadali v žiadosti, ktorá bola zamietnutá (napr. peňažný príspevok na kompenzáciu).

V dňa

.....

podpis

Ťažko zdravotne postihnutý občan má nárok aj na ďalšie výhody a zľavy:**Zľavy pri cestovaní**

- Železnice Slovenskej republiky – 50 % zľava z cestovného v 2. triede.
- Autobusová doprava – zľavy z cestovného závisia od konkrétneho prepravcu, v diaľkovej preprave je to 40–50 %, v prímestskej zvyčajne 50 %.
- MHD – v niektorých mestách bezplatne (napr. Bratislava, Košice), inde zľava z cestovného (napr. Žilina).
- Cestovanie autom – vozidlo, ktorým sa prepravuje ŤZP občan, ktorému sa poskytuje peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, nemusí mať diaľničnú nálepku.

Daňové úľavy

Obec môže **znižit' daň alebo oslobodiť od dane zo stavieb alebo od dane z bytov** stavby na bývanie, byty a garáže vo vlastníctve občanov občanov s ťažkým zdravotným postihnutím. Podmienkou je, aby tieto nehnuteľnosti slúžili občanovi s ŤZP na bývanie, ak ide o garáže, aby slúžili pre motorové vozidlo používané na dopravu takéhoto občana. Obec taktiež môže oslobodiť od dane alebo znížiť daň za psa chovaného osobou ťažko zdravotne postihnutou. Napríklad v Bratislave má držiteľ preukazu ŤZP nárok na zníženie dane z nehnuteľnosti o 50 % na byty a stavby na bývanie, ak mu tieto slúžia na bývanie a o 50 % na garáže, ak tieto garáže slúžia pre motorové vozidlo používané na ich dopravu. V Košiciach má takáto osoba nárok na zníženie dane za byty a stavby na bývanie o 50 % a zníženie dane za psa o 50 %. Informácie o konkrétnych daňových úľavách vo Vašej obci Vám poskytnú na obecnom úrade a nájdete ich aj na internetovej stránke obce.

Oslobodenie od koncesionárskych poplatkov

Vyberateľom koncesionárskych poplatkov je od 01.01.2013 priamo Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS). *Oslobodený od povinnosti platiť koncesionárske poplatky je platiteľ, ktorý žije s občanom s ťažkým zdravotným postihnutím alebo občan, ktorý je sám občanom s ťažkým zdravotným postihnutím.* Títo občania zašlú RTVS list, ktorým informujú o svojom nároku na oslobodenie od koncesionárskych poplatkov. K listu je potrebné priložiť kópiu preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

Vzor listu RTVS

Meno, priezvisko, adresa

RTVS
Odbor výberu úhrad
Mlynská dolina
845 45 Bratislava

V dňa

Vec: Preukázanie nároku na oslobodenie od úhrady

Podpísaný XX bytom XY, rodné číslo zasielam v prílohe fotokópiu preukazu ťažko zdravotne postihnutej osoby, ktorou preukazujem nárok na oslobodenie od povinnosti platiť úhradu koncesionárskych poplatkov v zmysle ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 340/2012 Z.z.

Evidenčné číslo platiteľa SIPO:

.....
podpis

Ťažko zdravotne postihnutý občan má tiež nárok na oslobodenie od úhrady za dopravu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Hmotná núdza

Človek, ktorý pre svoje ochorenie nie je schopný vykonávať prácu, a súčasne nemá nárok na invalidný dôchodok, sa môže dostať aj do stavu hmotnej núdze. **Osoba je v hmotnej núdzi** vtedy, ak jej príjem a príjem osôb, ktoré sa s ňou spoločne posudzujú, t.j. manžela, manželky, detí a rodičov, ktorí s ňou žijú v domácnosti, nedosahuje životné minimum (zákon výslovne hovorí o manželovi/manželke, čo znamená, že spoločne posudzovanou osobou nie je druh/družka). Výška životného minima sa zvyšuje každý rok v júli, od 01.07.2013 je životné minimum pre jednu dospelú osobu určené na 198,09 € mesačne, pre ďalšiu dospelú osobu posudzovanú spoločne je to 138,19 € mesačne a pre dieťa 90,42 € mesačne. **Jednotlivec je v hmotnej núdzi, ak má mesačný príjem nižší ako 198,09 €, manželia sú v hmotnej núdzi, ak ich spoločný mesačný príjem nedosahuje 336,28 €.** V prípade, ak majú nezaopatrené deti, ich životné minimum sa zvyšuje o 90,42 € mesačne na každé dieťa (426,70 € pre manželský pár s jedným dieťaťom, 517,12 € pre manželov s dvoma deťmi atď.). Takéto sumy životného minima však slúžia iba na posúdenie toho, či je určitá osoba v stave hmotnej núdze, človek teda *nemá nárok na to, aby mu boli takéto sumy vyplácané.*

Osoba, ktorá je v hmotnej núdzi, má nárok na dávku v hmotnej núdzi. Výška dávky v hmotnej núdzi je 60,50 € mesačne pre jednotlivca, 115,10 € mesačne pre jednotlivca s 1–4 deťmi, 168,20 € mesačne pre jednotlivca s viac ako 4 deťmi, 105,20 € mesačne pre dvojicu bez detí, 157,60 € mesačne pre dvojicu s 1–4 deťmi, a 212,30 € mesačne pre dvojicu s viac ako 4 deťmi.

K dávke v hmotnej núdzi Vám môžu byť vyplácané aj viaceré príspevky, a to ochranný príspevok, príspevok na zdravotnú starostlivosť, príspevok na bývanie a aktivizačný príspevok. Na *ochranný príspevok* vo výške 34,69 € mesačne máte nárok v prípade, ak ste ako osoba v hmotnej núdzi práceneschopný a Vaša práceneschopnosť trvá viac ako 30 dní. V prípade,

že ste držiteľom preukazu ŤZP alebo ste invalidný (s mierou poklesu schopností pracovať viac ako 70%), máte nárok na ochranný príspevok vo výške 63,07 € mesačne, na rovnaký príspevok má nárok aj osoba, ktorá sa o osobu s ťažkým zdravotným postihnutím celodenne stará. Ďalej môžete žiadať o *príspevok na zdravotnú starostlivosť* vo výške 2,00 € mesačne a *príspevok na bývanie* vo výške 55,80 € pre jednotlivca a 89,20 € pre rodinu, ktorý slúži na úhradu nákladov na bývanie vo vlastnom alebo prenajatom byte alebo dome, ale aj v zariadení sociálnych služieb. Osoba v hmotnej núdzi môže mať nárok aj na *aktivačný príspevok* vo výške 63,07 € mesačne, ak si zvyšuje kvalifikáciu alebo vykonáva práce pre obec.

V prípade, že Vám ako osobe v hmotnej núdzi v súvislosti s Vaším ochorením vznikli **mimoriadne liečebné náklady**, môžete požiadať o *jednorazovú dávku v hmotnej núdzi*. Maximálna výška tejto dávky je trojnásobok životného minima jednej dospeléj osoby.

Žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi sa podáva na Odbore sociálnych vecí a rodiny Úradu práce sociálnych vecí a rodiny podľa miesta trvalého bydliska. Na základe tejto žiadosti Úrad rozhodne o tom, či je žiadateľ v hmotnej núdzi a určí výšku dávky a príspevkov, ktoré mu budú vyplácané. V prípade, že po vydaní rozhodnutia sa zmenia okolnosti a osobe v hmotnej núdzi vznikne nárok na ďalší príspevok – napríklad na ochranný príspevok, môže písomne požiadať Úrad práce sociálnych vecí a rodiny o priznanie takéhoto príspevku.

Žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi Vám poskytnú na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny alebo si ho môžete stiahnuť aj na stránke www.mydialog.sk.

Úrad je povinný o žiadosti rozhodnúť do 30 dní od jej podania, vo veľmi zložitých prípadoch do 60 dní. Proti každému rozhodnutiu Úradu je možné sa odvolať, a to do 15 dní od doručenia rozhodnutia. Odvolanie sa podáva na Úrade, ktorý rozhodnutie vydal. O odvolaní rozhoduje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Rozhodnutie o odvolaní Vám musí byť doručené. Na podanie odvolania môžete použiť vzor odvolania, ktorý uvádzame v časti venovanej ťažkému zdravotnému postihnutiu.

Žiadosť o jednorazovú dávku v hmotnej núdzi sa podáva na obecnom úrade v obci, kde má žiadateľ trvalý pobyt. Na poskytnutie jednorazovej dávky nemá žiadateľ nárok, t.j. obec nemusí žiadosti vyhovieť, ak na poskytnutie takejto pomoci nemá finančné prostriedky. Každá obec má vlastný formulár žiadosti, poskytnú Vám ho na obecnom úrade. Obec je povinná o žiadosti rozhodnúť (teda jej vyhovieť alebo ju zamietnuť) do 30

dní od jej podania, vo veľmi zložitých prípadoch do 60 dní. Proti rozhodnutiu obce je možné sa odvolať, a to do 15 dní od doručenia rozhodnutia. Odvolanie sa podáva na obecnom úrade, rozhoduje o ňom príslušný okresný súd.

Úrad vypláca dávku a príspevky osobe v hmotnej núdzi mesiac dozadu – najneskôr do konca nasledujúceho mesiaca. To znamená, ak požiadate o pomoc v hmotnej núdzi v marci, dávka za marec Vám bude vyplatená najneskôr do konca apríla, dávka za apríl do konca mája atď. Poberateľ dávky sa musí zdržiavať v Slovenskej republike, pretože dávka v hmotnej núdzi a príspevky k nej sa nevyplácajú do zahraničia a neplatia sa za čas, v ktorom sa osoba v hmotnej núdzi zdržiava v zahraničí.

Osoba, ktorá je v hmotnej núdzi, má nárok na zníženie výšky koncesionárskych poplatkov na polovicu (t.j. na 2,32 €). Oznámenie o tom, že poberáte dávku v hmotnej núdzi spolu s rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorým Vám bola priznaná dávka v hmotnej núdzi, zašlite na adresu RTVS, Odbor výberu úhrad, Mlynská dolina, 845 45 Bratislava.

Choroba a zamestnanie

Zákonník práce priznáva zamestnancovi s nepriaznivým zdravotným stavom viaceré dôležité práva. Ak zamestnanec pre svoj zdravotný stav stratil spôsobilosť vykonávať naďalej doterajšiu prácu, je **zamestnávateľ povinný ho preradiť na inú prácu**. Podmienkou je, aby zdravotný stav zamestnanca bol *dlhodobo nepriaznivý*, teda aby zamestnancovi spôsobil pokles schopnosti vykonávať prácu o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou na čas dlhší ako jeden rok. Skutočnosť, že zamestnanec spĺňa tieto podmienky sa dokladuje *lekárskym posudkom*, vystaveným na Vašu žiadosť Vaším ošetrojúcim lekárom alebo zdravotníckym zariadením, nestačí lekárske odporúčanie, nález alebo potvrdenie.

Zamestnávateľ preradí zamestnanca na inú prácu na základe jeho žiadosti. Keďže Zákonník práce výslovne nestanovuje lehotu, dokedy je zamestnávateľ povinný zamestnanca preradiť, je vhodné v žiadosti túto lehotu zamestnávateľovi určiť tak, že v žiadosti uvediete, že o preradenie na inú prácu žiadate v lehote napríklad 15 dní. K žiadosti vždy priložiate lekárske posudok.

Práca, na ktorú Vás zamestnávateľ preradí, by mala zodpovedať Vaším zdravotným obmedzeniam, kvalifikácii a schopnostiam. Ak zamestnávateľ svoju povinnosť preradiť Vás na inú prácu nesplní, *nie ste povinný vykonávať doterajšiu prácu a zamestnávateľ Vám musí poskytnúť náhradu mzdy vo výške Vášho priemerného zárobku*. **Nepreradenie na inú vhodnú prácu v lehote 15 dní odo dňa, kedy ste zamestnávateľovi predložili lekárske posudok, je tiež dôvodom pre okamžité skončenie pracovného pomeru zamestnancom**. Pri okamžitom skončení pracovného pomeru máte nárok vyplatenie dvojnásobku Vášho priemerného zárobku. Pracovný pomer zaniká dorúčením oznámenia o okamžitom skončení pracovného pomeru zamestnávateľovi. Výpovedná doba Vám neplynie.

Vzor Žiadosti o preradenie na inú prácu

Meno, priezvisko, adresa

Zamestnávateľ
adresa

Vec: **Žiadosť o preradenie na inú prácu podľa § 55 ods. 2 písm. a) Zákonníka práce**

Podľa pracovnej zmluvy uzavretej dňa XX.XX vykonávam prácu –

Dňa XX.XX som sa podrobil odbornému lekárskemu vyšetreniu v hematologickej ambulancii v XX. Týmto vyšetrením bolo zistené, že nie je vhodné, aby som dohodnutú prácu ďalej vykonával, lebo vážne ohrozuje moje zdravie. Odborný lekárske posudok pripájam k tejto žiadosti.

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v lekárskom posudku žiadam, aby som bol najneskôr do 15 dní preradený na inú, pre mňa vhodnú prácu.

V dňa

.....
podpis

V prípade, ak Vás zamestnávateľ na inú prácu preradiť nemôže, pretože ju pre Vás nemá, alebo ste zamestnávateľa o preradenie ani nežiadali, no Vašu doterajšiu prácu už nie ste schopný zastávať, Váš pracovný pomer bude potrebné ukončiť, a to buď dohodou alebo výpoveďou.

Ak sa Váš pracovný pomer skončí dohodou preto, že ste pre svoj zdravotný stav stratili spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, máte nárok na odstupné. Jeho výška sa odvíja od dĺžky trvania Vášho pracovného pomeru – ak trval menej ako dva roky, odstupné je jeden priemerný mesačný zárobok, ak pracovný pomer trval najmenej dva roky a menej ako päť rokov, odstupné predstavuje dva priemerné mesačné zárobky, ak trval od päť do menej ako desať rokov, odstupné je vo výške trojnásobku priemerného mesačného zárobku, ak trval od desať do menej ako dvadsať rokov, odstupné je štvornásobkom priemerného mesačného zárobku a pri pracovnom pomere trvajúcim dvadsať a viac rokov máte nárok na odstupné vo výške päťnásobku priemerného mesačného zárobku. Pri skončení pracovného pomeru dohodou sa tento končí dňom uvedeným v dohode, t.j. neplynú žiadna výpovedná lehota.

Skutočnosť, že zamestnanec pre svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobo stratil spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, je podľa Zákonníka práce výpovedným dôvodom, čo znamená, že zamestnávateľ Vám môže dať výpoveď. Ak Vám zamestnávateľ dá výpoveď z tohto dôvodu, máte nárok na odstupné, ale iba v prípade, ak ste u zamestnávateľa zamestnaný aspoň dva roky (pri skončení pracovného pomeru dohodou takáto podmienka pri odstupnom nie je). Výška odstupného sa odvíja od dĺžky trvania Vášho pracovného pomeru – ak trval najmenej dva roky a menej ako päť rokov, odstupné je jeden priemerný mesačný zárobok, ak pracovný pomer trval od päť do menej ako 10 rokov, odstupné predstavuje dva priemerné mesačné zárobky, pri pracovnom pomere trvajúcim od desať do menej ako dvadsať rokov máte nárok na odstupné vo výške trojnásobku priemerného mesačného zárobku a pri pracovnom pomere trvajúcim aspoň dvadsať rokov na štvornásobok priemerného mesačného zárobku. Zároveň máte nárok na to, aby Vás zamestnávateľ naďalej zamestnával počas plynutia výpovednej lehoty, a teda Vám vyplácal mzdu alebo náhradu mzdy vo výške priemerného zárobku, ak pre svoj zdravotný stav nemôžete vykonávať svoju prácu. Znamená to, že počas výpovednej doby nebudete chodiť do práce, ale budete zamestnaný a zamestnávateľ Vám bude vyplácať náhradu mzdy. Dĺžka výpovednej doby pri výpovedi z dôvodu nepriaznivého zdravotného

stavu závisí od dĺžky trvania pracovného pomeru – ak pracovný pomer trval menej ako jeden rok, výpovedná doba je jeden mesiac, ak trval najmenej jeden rok a menej ako päť rokov, výpovedná doba je dva mesiace a ak trval najmenej päť rokov, výpovedná doba je tri mesiace. Výpovedná doba začína plynúť od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení výpovede, teda ak Vám zamestnávateľ výpoveď doručil v júli, začne plynúť 1. augusta a pod.

Výpoveď Vám zamestnávateľ musí doručiť (osobne na pracovisku alebo poštou), musí byť písomná a musí v nej byť presne uvedený dôvod, pre ktorý Vám zamestnávateľ výpoveď dáva. Ak výpoveď nemá tieto náležitosti, je neplatná a Váš pracovný pomer naďalej trvá. Výpoveď Vám zamestnávateľ môže dať až po ukončení práceneschopnosti. Ak by Vám zamestnávateľ dal výpoveď pred Vaším nástupom na PN, plynutie výpovednej doby sa prerušuje na čas, kedy ste práceneschopný. Po skončení PN tak budete naďalej zamestnaný, až kým neuplynú celá výpovedná doba.

Ak sa rozhodnete dať zamestnávateľovi výpoveď Vy, môžete tak urobiť kedykoľvek, a to z akéhokoľvek dôvodu alebo aj bez dôvodu. Tak ako výpoveď daná zamestnávateľom, aj výpoveď zamestnanca musí byť písomná a musí byť zamestnávateľovi doručená – poštou alebo prostredníctvom podateľne zamestnávateľa. Pokiaľ posielate výpoveď (alebo akýkoľvek iný dôležitý dokument) poštou, odporúčame Vám poslať ho doporučené s doručenkou, aby ste vedeli, kedy presne ju zamestnávateľ prevzal. *Výpovedná doba nie je úplne rovnaká ako pri výpovedi danej zamestnávateľom* – ak pracovný pomer trval menej ako jeden rok, výpovedná doba je jeden mesiac, ak trval aspoň rok (bez ohľadu na to ako dlho), výpovedná doba je dva mesiace.

V praxi sa často stáva, že si ľudia zamieňajú jednotlivé dôvody skončenia pracovného pomeru (napríklad sa stretávame s mylným a neexistujúcim pojmom "výpoveď dohodou"). Rozdiel medzi výpoveďou a dohodou je predovšetkým v tom, že dohoda si vyžaduje súhlas tak zamestnávateľa, ako aj zamestnanca, kým výpoveď je výsledkom jednostranného rozhodnutia buď zamestnávateľa alebo zamestnanca a nevyžaduje si súhlas druhej strany. Ak by teda zamestnanec nesúhlasil so skončením pracovného pomeru dohodou, jeho pracovný pomer by dohodou nemohol skončiť. Ak by však nesúhlasil s výpoveďou (a na znak svojho nesúhlasu by napríklad odmietol podpísať jej prevzatie), nemalo by to nijaký vplyv na jej platnosť. Rozdiel je tiež medzi výpoveďou zamestnanca a zamestnávateľa. Kým výpoveď daná zamestnávateľom musí vždy obsahovať konkrétny dôvod výpovede zhodný

s výpovednými dôvodmi uvedenými v Zákonníku práce, výpoveď daná zamestnancom žiaden dôvod pre skončenie pracovného pomeru obsahovať nemusí. Obe však musia byť písomné a doručené. *Okamžité skončenie pracovného pomeru* (nesprávne nazývané aj okamžitá alebo hodinová výpoveď) je možné iba výnimočne a výlučne z dôvodov vymedzených v Zákonníku práce tak pre zamestnanca, ako aj pre zamestnávateľa. Zamestnávateľ je oprávnený okamžite skončiť pracovný pomer so zamestnancom iba ak zamestnanec závažným spôsobom porušil pracovnú disciplínu (napríklad bol v práci opitý) alebo bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin. *Zamestnávateľ nie je oprávnený okamžite skončiť pracovný pomer so zamestnancom z dôvodu jeho nepriaznivého zdravotného stavu.*

V prípade, ak z pracovného pomeru odchádzate do invalidného dôchodku, a pokles Vašej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je viac ako 70 %, máte nárok na odchodné najmenej v sume Vášho priemerného mesačného zárobku. *Podmienkou je, aby ste si žiadosť o invalidný dôchodok podali ešte počas trvania pracovného pomeru alebo do desiatich pracovných dní po jeho skončení.* Pracovný pomer trvá vždy až dovtedy, kým ho zamestnanec alebo zamestnávateľ neukončia. Ak ste boli zamestnaný a zo zamestnania ste išli na PN, Váš pracovný pomer trvá aj počas Vašej práceneschopnosti. V prípade, že počas práceneschopnosti požiadate o invalidný dôchodok, a tento Vám bude priznaný, máte nárok na odchodné od zamestnávateľa. *Súčasne máte nárok na odstupné vo výške a za podmienok popísaných vyššie.*

Právne predpisy

Základný legislatívny rámec problematiky je tvorený predovšetkým týmito právnymi predpismi:

- zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení
- zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce
- zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca
- zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia
- zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime
- zákon č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi
- zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
- zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 324/2009 Z. z. , ktorým sa upravujú sumy dávky v hmotnej núdzi a sumy príspevku na bývanie
- opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 181/2012 Z. z. o úprave súm životného minima
- opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 7/2009 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam pomôcok a maximálne zohľadňované sumy z ceny pomôcok

